

GEBIEDSVISIE ACHTERSTE STROOM

Docnr: RP-1301-200

Versie: 2.00

Datum: 28 oktober 2013

VERSIEBEHEER

Versie	Datum	Auteur(s)	Toelichting
0.01 t/m 0.04	03-02-2013	Diverse Schrijvers	Eerste concept ter interne bespreking en verdere opbouw van het document.
0.05	12-02-2013	Diverse Schrijvers	Verwerking op- en aanmerkingen op bespreekversie 0.04 binnen de bewonersgroep. Externe versie voor commentaar gemeente en waterschap
0.06	14-02-2013	Diverse schrijvers	Herindeling hoofdstuk 3.3 op regelgeving en beleid.
0.07	21-02-2013	Diverse schrijvers	Verwerkingen opmerkingen waterschap en diverse aanmerkingen.
0.08	21-02-2013	Diverse schrijvers	Verwerkingen opmerkingen gemeente RMO.
1.00	27-03-2013	Diverse schrijvers	Verwerking opmerking gemeente afd. publieke werken en projectvergadering van 25-03-2013. Versie vrijgegeven voor externe publicatie.
2.00	25-10-2013	---	Verwerking opmerkingen informatieavond en reactie per email: Concept verwijderd uit titel. par. 4.2 Aanscherping conditionering bebouwing Merodelaan, par. 4.4 Verdere functies: Wandelpaden aangepast. par. 4.4 Verdere functies: Landschap/beplanting toegevoegd.

INHOUDSOPGAVE

1	SAMENVATTING EN CONCLUSIE.....	4
2	INLEIDING.....	6
2.1	Algemeen.....	6
2.2	Doel.....	6
2.3	Doelgroep en status.....	6
2.4	Opbouw van het document.....	7
2.5	Verantwoording.....	7
3	OVERZICHT HUIDIGE SITUATIE.....	7
3.1	Ligging gebied "Achterste Stroom".....	7
3.2	Eigendomssituatie.....	8
3.3	Regelgeving en Beleid.....	8
3.3.1	Rijk.....	8
3.3.2	Provincie.....	10
3.3.3	Gemeente.....	14
3.3.4	Het Waterschap.....	16
3.4	Huidig grondgebruik.....	16
3.5	Geologie en bodem.....	17
3.6	Landschap/cultuurhistorie.....	19
3.7	Bebouwing.....	22
3.8	Archeologische en aardkundige waarden.....	24
3.9	Waterhuishouding.....	24
3.10	Natuurwaarden.....	25
4	VISIE OP HET GEBIED.....	26
4.1	Streefbeeld beekdal algemeen.....	26
4.2	Bebouwing.....	27
4.3	De Achterste Stroom concreet.....	27
4.4	Verdere functies van het gebied.....	28
4.5	Technische randvoorwaarden.....	29
5	VERVOLGSTAPPEN: INRICHTING – ONTWERP.....	29
5.1	Inrichting Achterste Stroom.....	29
6	SLOTWOORD.....	29
Bijlage A	Referentiedocumenten.....	30
Bijlage B	Topografische kaart van het gebied.....	31
Bijlage C	Voorbeeld Inrichting Achterste Stroom.....	32

1 SAMENVATTING EN CONCLUSIE.

Het beekdal van de Achterste Stroom tussen Wolvensteeg en Heisteeg, valt onder het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Oisterwijk. Diverse incidentele (bouw) initiatieven dreigen een onoverzichtelijke situatie te doen ontstaan rondom de Achterste Stroom met als resultaat kwalitatieve achteruitgang van een mooi en karakteristiek (natuur)gebied.

De bewonersgroep Wolvensteeg - Achterste Stroom – Heisteeg heeft het initiatief genomen om met ondersteuning van Waterschap "de Dommel" en de gemeente Oisterwijk te komen tot een visie voor het gebied, zodat er heldere kaders zijn waaraan initiatieven kunnen worden getoetst.

Via een burgerinitiatief heeft de bewonersgroep een visie ontwikkeld die past binnen Rijks-, provinciaal-, gemeentelijk- en waterschapsbeleid. De realisering van de visie leidt er toe dat het gebied rond de Achterste Stroom aantrekkelijker wordt voor mens en dier. Zowel ecologisch (door versterking van de natuurlijke verbinding tussen natuurgebieden als door een toename van biodiversiteit, hydrologisch (realiseren van een natuurlijke beek en daardoor een betere waterberging in het beekdal) als recreatief (door beleefbare natuur aan de dorpskernrand) vindt versterking plaats.

De visie geeft inzicht in de bestaande waarden en functies in het gebied en het dient als toetsingsinstrument voor eventuele toekomstige ontwikkelingen, nu de reeds aanwezige beleidsstukken en toetsingsinstrumenten ontoereikend worden geacht. Er mist in feite een beleidsvisie die de verschillende bestemmingen en functies binnen het gebied verbindt met het oog op de toekomst en teneinde te voorkomen dat de bestaande en vaak kwetsbare waarden verloren gaan. Dit heeft uiteraard weer zijn directe weerslag op de uitstraling van de gemeente, de stand van de flora en fauna, en van de Achterste Stroom en op de leefomgeving van de bewoners.

Dit houdt in dat de visie in beginsel conserverend van aard is, maar dat nieuwe ontwikkelingen wel degelijk mogelijk zijn, mits deze passend zijn bij en aansluiten op de bestaande functies én de bestaande waarden worden versterkt. Ter illustratie hiervan worden een voorbeelden van een passende ontwikkelingsmogelijkheid gegeven.

Bij de opzet van de gebiedsvisie is gekeken naar de lopende plannen (Bosrand, Heisteeg 28 en Mariaweide). Deze plannen passen in de gebiedsvisie of kunnen worden gezien als een versterking van elkaar.

De mogelijkheden van het gebied worden in bovenstaande schets zichtbaar gemaakt. Dit is een uitgewerkt streefbeeld dat als voorbeeld dient. Dat wil niet zeggen dat het zo moet, maar wel dat het zo kan!

De minimale keuze is behoud van de huidige situatie, de maximale staat vrij om te kiezen binnen de in de visie gegeven en andere wettelijke kaders. De definitieve inrichting zal separaat moeten worden uitgewerkt door de betrokken instanties. M.a.w. ook minder ambitieuze varianten kunnen worden uitgevoerd. Een financiële paragraaf hoort derhalve niet thuis in deze visie maar in de volgende stap, een herinrichtingsplan. Uitvoering is pas daarna aan de orde en afhankelijk van prioritering en financiering.

De indruk is dat met relatief eenvoudige middelen en tegen beperkte kosten (geen of nauwelijks voorbereidingskosten) een dergelijk inrichtingsinitiatief als bovenstaand op enig moment uitgewerkt en gerealiseerd kan worden. Het beekdal Achterste Stroom als blijvende parel in 't groen voor Oosterwijk en haar bezoekers.

2 INLEIDING.

2.1 Algemeen.

De bewoners belangengroep Wolvensteeg - Achterste Stroom – Heisteeg met ondersteuning van de gemeente Oisterwijk en Waterschap de Dommel wenst te komen tot een gebiedsvisie voor het gebied rond de Achterste Stroom in Oisterwijk. De aanleiding daartoe is een burgerinitiatief van de bewoners belangengroep [ref. 7].

Dit gebied, ook wel het beekdal van de Achterste Stroom genoemd is het gedeelte van de Achterste stroom dat grofweg wordt omsloten door de Gemullenhoekenweg, de Wolvensteeg, de Wierdsmalaan/Bosweg en de Heisteeg. De Achterste Stroom is daar een rechte beek met steile oevers en kades. Het beekdal van de Achterste Stroom nabij de Wolvensteeg is een uniek stukje natuur dat tevens fungeert als overloop gebied van de dorpskern naar de bossen en vennen en verschillende andere functies herbergt.

De ontwikkeling van het gebied vindt plaats door middel van losstaande plannen. De wens is uitgesproken door de bewoners te komen tot een integrale ontwikkeling van dit uniek stukje natuur. Daartoe is het burgerinitiatief "Ontwikkeling gebiedsvisie Achterste Stroom" opgezet.

Naast het doel te komen tot een goed overzicht en een beheersmatige ontwikkeling van het gebied is het doel een zo natuurlijk mogelijk functionerende beek te verkrijgen en het behouden en verbeteren van de ecologische verbinding en het natuurgebied rondom de stroom.

Bewoners, gemeente en waterschap zijn in een gezamenlijk project gekomen tot de voorliggende gebiedsvisie.

De concept-gebiedsvisie van de Achterste Stroom zal begin 2013 een inspraakprocedure doorlopen.

2.2 Doel.

De gebiedsvisie omvat de beschrijving van de visie op toekomstige ontwikkeling van het gebied. Het vormt een richtlijn voor gemeente en andere betrokkenen. Vervolgstappen kunnen/zullen zijn herinrichtingsplannen van het gebied of delen van het gebied binnen de kaders die deze gebiedsvisie aangeeft. Het doel van de gebiedsvisie "Achterste Stroom" is daarmee tweeledig:

1. De gebiedsvisie is een breed gedragen visie op het gebied Achterste Stroom. Dit als toetsingsmiddel voor lopende en toekomstige ontwikkelingen met betrekking tot het gebied.
2. Inzicht in de mogelijkheden tot herinrichting van de Achterste Stroom. Een herinrichtingsplan voor de Achterste Stroom, binnen de kaders van de gebiedsvisie, leidt tot een meerwaarde voor de natuur en kan de problemen met waterstanden bij de Gemullenhoekenweg in de toekomst voorkomen.

Het uiteindelijke doel voor de herinrichting van de Achterste stroom is om een zo natuurlijk mogelijk functionerende beek te verkrijgen en het behouden en verbeteren van de ecologische verbinding en het natuurgebied rondom de stroom.

De gebiedsvisie is dus een kader stellend stuk voor nieuwe ontwikkelingen in dit mooie stuk buitengebied. De feitelijke aanpassing van de achterste stroom zal pas daadwerkelijk uitgevoerd worden nadat de planologische verankering voor het gehele gebied geregeld is.

2.3 Doelgroep en status.

De doelgroep zijn de direct belanghebbenden, zoals bewoners, eigenaren, gemeente Oisterwijk en het Waterschap en overige geïnteresseerden.

De gebiedsvisie is vergelijkbaar met de structuurvisie Plus [ref. 3], maar dan voor een specifiek gebied. De gebiedsvisie heeft geen juridische status, maar met het vastleggen en accepteren van de visie legt het gemeentebestuur zijn visie en ambitie met betrekking tot de inrichting en beheer van het gebied voor een periode van 10 jaar vast. De gebiedsvisie is daarmee één van de uitgangspunten in de discussie bij eventuele ontwikkelingen t.a.v. het gebied.

2.4 Opbouw van het document.

De gebiedsvisie omvat de beschrijving van de visie op toekomstige ontwikkeling van het gebied. Het vormt een richtlijn voor gemeente en andere betrokkenen. De volgende stappen zullen zijn herinrichtingsplannen van het gebied of delen van het gebied binnen de kaders die deze gebiedsvisie aangeeft.

De gebiedsvisie bestaat uit:

- Hoofdstuk 1 bevat een samenvatting en conclusie van het document.
- Hoofdstuk 2 bevat de Inleiding en het doel van de gebiedsvisie.
- Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van de huidige situatie en verdere algemene informatie.
- Hoofdstuk 4 beschrijft de visie op het gebied.
- Hoofdstuk 5 geeft een korte opsomming van mogelijke vervolgstappen.
- Bijlage A en B geven een overzicht van de gebruikte referentiedocumenten en kaarten en
- Bijlage C geeft als voorbeeld een inrichtingsplan voor de meandering van de Achterste Stroom.

2.5 Verantwoording.

Deze gebiedsvisie is opgezet als burgerinitiatief van de omwonenden van het gebied Achterste Stroom [ref. 4, 5 en 12] op interactieniveau 6 van de interactieladder burgerparticipatie. In een project met ondersteuning van de gemeente Oisterwijk en waterschap "de Dommel" heeft de bewoners belangengroep "Wolvensteeg" deze gebiedsvisie tot stand gebracht. In de jaren 2009 – 2013 is er discussie en overleg geweest tussen bewoners, verenigingen en organisaties (w.o. B-Team, Natuurmonumenten, scouting "Oisterwijk", "de Vennenuiters", "de Lighallen", e.a.), grondeigenaren en de gemeente en waterschap over: bestemmingsplan "buitengebied", huisvesting scouting, plan Bosrand, plan Mariaweide. De inzichten en meningen verzameld in de verschillende overlegsituaties gedurende deze periode vormen de gebiedsvisie.

De gebiedsvisie is een concept gebiedsvisie. Het dient te worden gezien als het eindproduct van activiteit 10 van het project [ref. 12]. Het is aan de raad en het college van de gemeente Oisterwijk om te bepalen hoe hier verder mee te gaan.

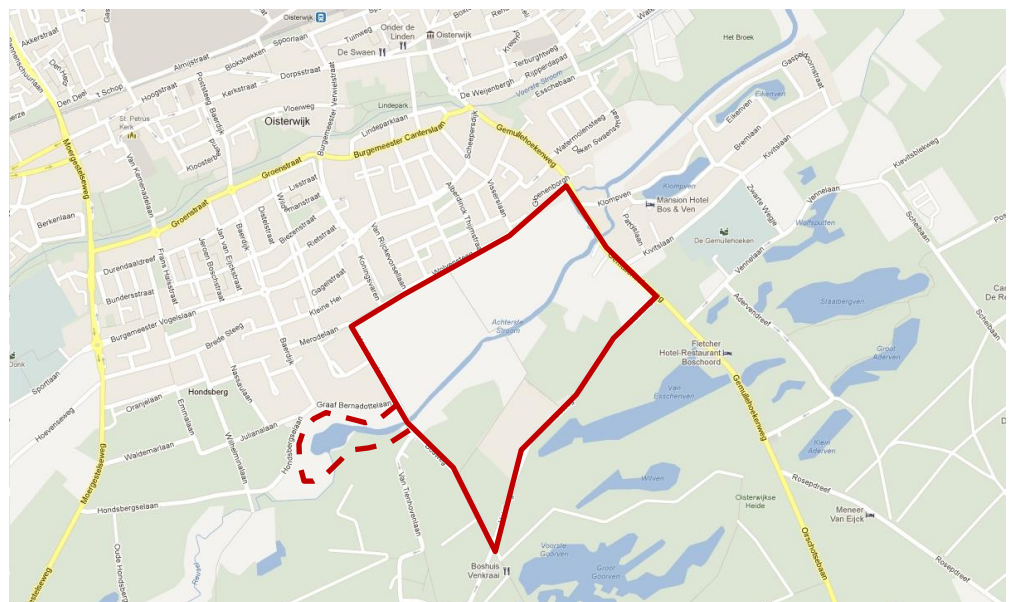
3 OVERZICHT HUIDIGE SITUATIE

3.1 Ligging gebied "Achterste Stroom".

Het gebied is gelegen ten zuiden van de stad Oisterwijk. Het plangebied vormt de overgang van dicht bebouwde woonwijken naar de Oisterwijkse bossen en vennen.

Het gebied van de Achterste Stroom is in de loop der tijd sterk veranderd. Van een natuurlijk beekstelsel met extensief gebruik van de oevers is het steeds verder geoccupeerd.

De hoogteligging van het maaiveld van het betreffende gebied ligt grofweg op 8 meter +NAP. De percelen ten zuiden van de Achterste Stroom liggen iets hoger, op 9 meter +NAP.

Topografische ligging gebied Achterste Stroom in huidige situatie

3.2 Eigendomssituatie.

De Achterste Stroom inclusief de taluds is in het bezit van Waterschap De Dommel. Ten noorden van de Stroom zijn de gemeente Oisterwijk afgewisseld door particulieren de belangrijkste grondbezitters. Ten zuiden van de Stroom is het overgrote deel in particulier bezit, waarvan de kavels aan de rand van het plangebied overwegend woonkavels betreft. In het midden van het plangebied is een gedeelte in eigendom van gemeente en Natuurmonumenten.

Op onderstaande kaart is de globale eigendomssituatie opgenomen.

3.3 Regelgeving en Beleid.

Het Rijk, de provincie en het waterschap zijn helder ten aanzien van de doelstellingen vanuit hun beleid voor dit gebied. Het gebied moet gedeeltelijk gaan fungeren als ecologische verbidingszone met een bufferzone (groenblauwe mantel) daaromheen. Dat houdt ook in dat de beek breder wordt met natuurvriendelijke oevers en meandert. Ook het landschap staat in dienst van de natuurwaarden. Ontwikkelingen dienen te passen dan wel bij te dragen aan de realisatie van deze doelen. Bestaande voorzieningen of functies worden gerespecteerd.

Onderstaand in respectievelijke volgorde een uitwerking van de gestelde regelgeving en beleidskaders van het Rijk, de Provincie, het Waterschap en de gemeente.

3.3.1 Rijk.

In de nieuwe Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (vastgesteld op 13 maart 2012) staan de plannen van de Rijksoverheid voor ruimte en mobiliteit. Het Rijk stelt dat er een aanpak dient te ontstaan wat Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig maakt. Om dit te kunnen bewerkstelligen laat het Rijk de ruimtelijke ordening meer over aan de decentrale overheden (provincie en gemeenten) en komt de gebruiker centraal te staan.

Het Rijk kiest drie doelen om Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig te houden voor de middellange termijn (2028):

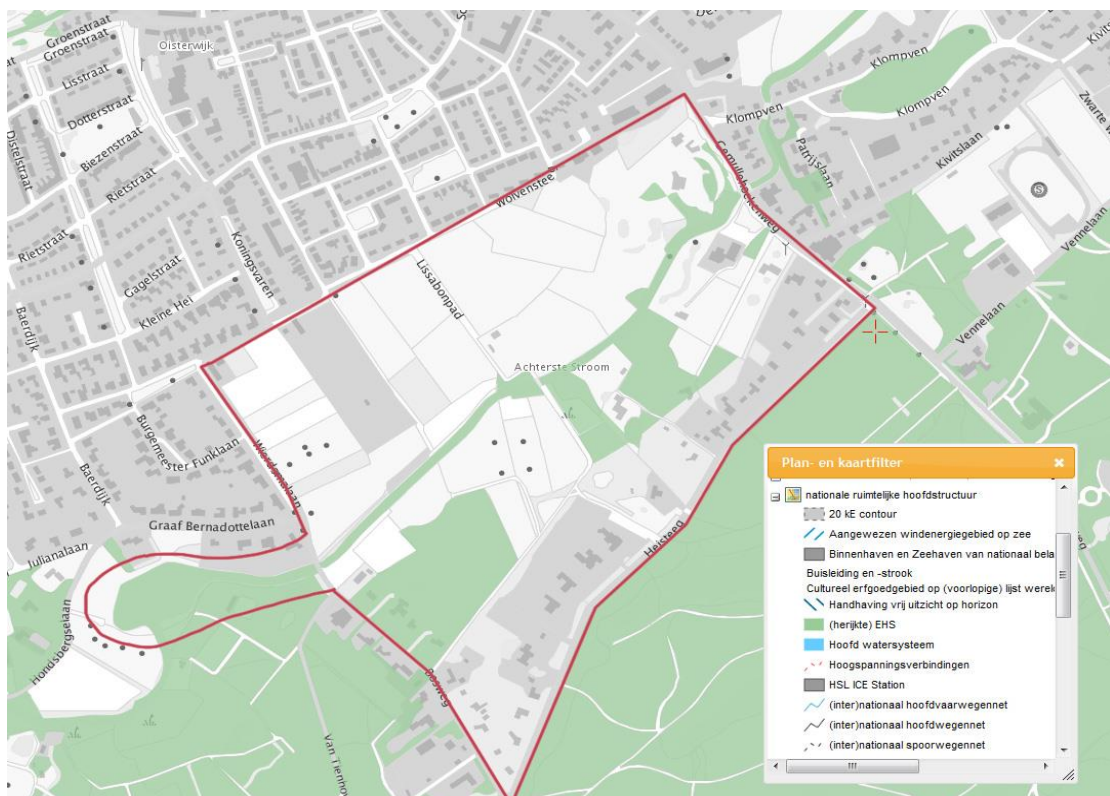
- het vergroten van de concurrentiekracht van Nederland door het versterken van de ruimtelijk-economische structuur van Nederland;
- het verbeteren en ruimtelijk zeker stellen van de bereikbaarheid waarbij de gebruiker voorop staat;
- het waarborgen van een leefbare en veilige omgeving waarin unieke natuurlijke en cultuur-historische waarden behouden zijn.

Uit bovenstaande drie doelen zijn dertien nationale belangen naar voren gekomen. Deze zijn geografisch weergegeven via de Nationale hoofdstructuur. Op de kaart op pagina is te zien dat de het plangebied van De Achterste Stroom gedeeltelijk in de EHS is gelegen. Daarnaast is het perceel binnen het nationale landschap "Het Groene Woud" gelegen. Voor het perceel zijn daarom 2 belangen van toepassing.

1. ruimte voor een nationaal netwerk van natuur voor het overleven en ontwikkelen van flora- en faunasoorten;
2. ruimte voor behoud en versterking van (inter)nationale unieke cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten.

In dit geval gaat het om de herijkte Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De herijkte EHS is als Nationaal belang nummer 11 aangegeven. Het hoofddoel is als volgt geformuleerd "ruimte voor een nationaal netwerk van natuur voor het overleven en ontwikkelen van flora-en faunasoorten".

De herijkte nationale EHS is de belangrijkste Nederlandse bijdrage aan het keren van de internationale achteruitgang van biodiversiteit. De mogelijkheid voor soorten om zich tussen natuurgebieden te verplaatsen, wordt vooral gerealiseerd via landbouwgebied en ander particulier beheerd groengebied. Bij de realisatie van de EHS zal aandacht zijn voor de toegankelijkheid, de recreatieve waarde en de cultuurhistorische en landschappelijke waarden. Ook wordt aansluiting gezocht bij de realisatie van andere maatschappelijke opgaven zoals waterberging. Zo wordt met de EHS ook een bijdrage geleverd aan het halen van de doelen vanuit de Kaderrichtlijn Water.

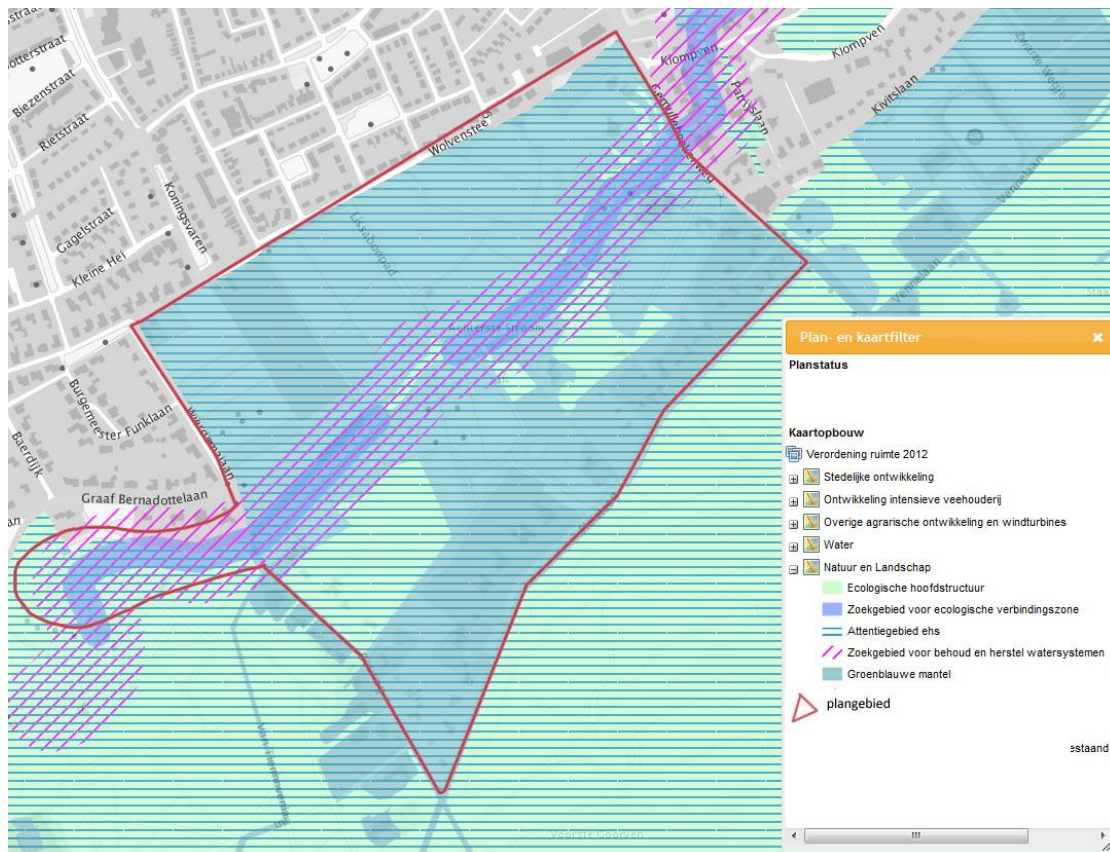

3.3.2 Provincie.

Op provinciaal niveau is een stuk op gebied van regelgeving, t.w. Verordening Ruimte en twee beleidsstukken van toepassing op dit gebied, de Structuurvisie ruimtelijke ordening en het Waterplan.

Verordening Ruimte

Op 11 mei 2012 is de Verordening Ruimte van de provincie Noord-Brabant vastgesteld. In deze Verordening is aangegeven hoe men omgaat met ruimtelijke ontwikkelingen in Noord-Brabant. In de Verordening ruimte zijn diverse regels opgenomen ten aanzien van ontwikkelingen die plaats kunnen vinden in de provincie Noord-Brabant in het kader van de structuurvisie.

Verordening Ruimte 2012 natuur en landschap (bron: Ruimtelijkeplannen.nl)

Binnen het gebied liggen verschillende zoneringen, die als doel hebben om de kern van de Groenblauwe mantel, de Achterste Stroom, te beschermen. Het is van belang dat de watersystemen, de ecologische en landschappelijke waarden en kenmerken worden behouden, hersteld of op een duurzame manier worden ontwikkeld.

Een bestemmingsplan dat is gelegen in een zoekgebied voor behoud en herstel van watersystemen strekt mede tot de verwezenlijking en het behoud, beheer en herstel van watersystemen waarbij dat zoekgebied een breedte heeft van ten minste 25 meter aan weerszijden van de waterloop. Tevens dienen er beperkingen te worden gesteld aan de stedelijke, agrarische en recreatieve ontwikkelingen.

Er dienen regels opgenomen te worden ten aanzien van het aanbrengen van verhardingen of verharde oppervlakten. Tenslotte moet het betrokken waterschapsbestuur worden gehoord bij ontwikkelingen die plaatsvinden binnen deze zone.

Een bestemmingsplan dat is gelegen in een attentiegebied EHS wijst geen bestemmingen aan of stelt geen regels vast die fysieke ingrepen mogelijk maken met een negatief effect op de waterhuishouding van de hierbinnen gelegen ecologische hoofdstructuur.

Het gebied dat is aangewezen als EHS strekt tot behoud, herstel of de duurzame ontwikkeling van de ecologische waarden en kenmerken van de onderscheiden gebieden. Daarnaast stelt het regels ter bescherming van de ecologische waarden en kenmerken van de onderscheiden gebieden en houdt daarbij rekening met de overige aanwezige waarden en kenmerken, waaronder de cultuurhistorische

waarden en kenmerken.

Voor ontwikkelingen in het nationale landschap 'Het Groene Woud' geldt dat deze zich mede strekt tot het behoud, bescherming en ontwikkeling van de kernkwaliteiten van het nationale landschap. In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte zijn voor het nationaal landschap 'Het Groene Woud' drie algemene kernkwaliteiten geformuleerd:

1. het groene karakter;
2. de kleinschalige openheid;
3. het samenhangende complex van beken, essen, kampen, bossen en heides.

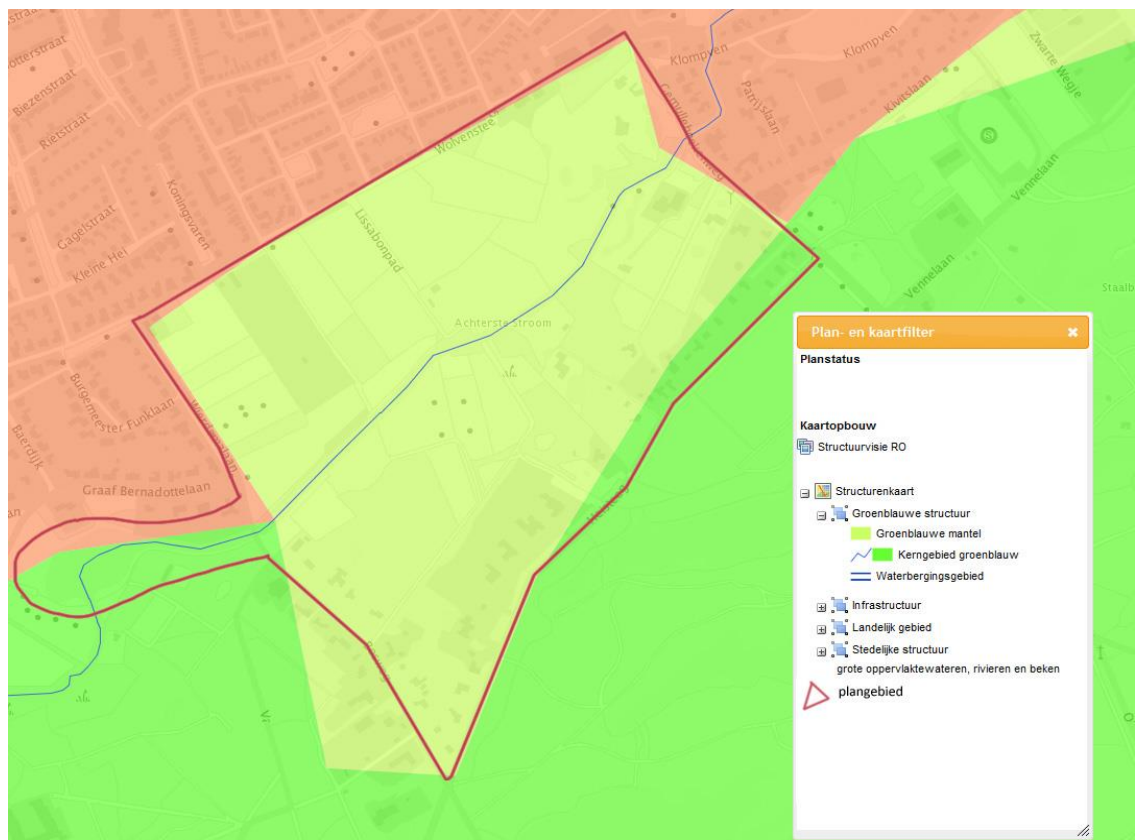
Structuurvisie ruimtelijke ordening

De Structuurvisie ruimtelijke ordening (vastgesteld door Provinciale Staten, d.d. 1 oktober 2010) geeft de hoofdlijnen van het provinciaal ruimtelijk beleid tot 2025 weer (met een doorkijk naar 2040). Voor het gebied is een uitsnede gemaakt welke hieronder is weergegeven.

De ruimtelijke belangen en keuzes zijn in vier ruimtelijke structuren geordend. Binnen deze structuren worden de belangrijkste maatschappelijke ontwikkelingen opgevangen. Samen vormen deze structuren de provinciale ruimtelijke structuur. De structuren geven een hoofdcoers aan: een ruimtelijk ontwikkelingsperspectief voor een combinatie van functies. Echter ook waar functies worden uitgesloten of welke randvoorwaarden de provincie aan functies stelt. Binnen de structuren is ruimte voor regionaal maatwerk.

De vier structuren zijn:

1. de groenblauwe structuur;
2. de agrarische structuur;
3. de stedelijke structuur;
4. de infrastructuur.

Structurenkaart uit de structuurvisie Ruimtelijke ordening (bron: Ruimtelijkeplannen.nl)

Het perceel is binnen de groenblauwe structuur (groenblauwe mantel) gelegen. De groenblauwe structuur omvat de samenhangende gebieden in Noord-Brabant, waaronder de ecologische hoofdstructuur, waar natuur- en waterfuncties behouden en ontwikkeld worden. De structuur bestaat voornamelijk uit beken en andere waterlopen en uit bos- en natuurgebieden. Daarnaast liggen ook gebieden met een andere functie (zoals agrarische of recreatie) binnen de groenblauwe structuur, als die gebieden van belang zijn voor de natuur- en waterfuncties.

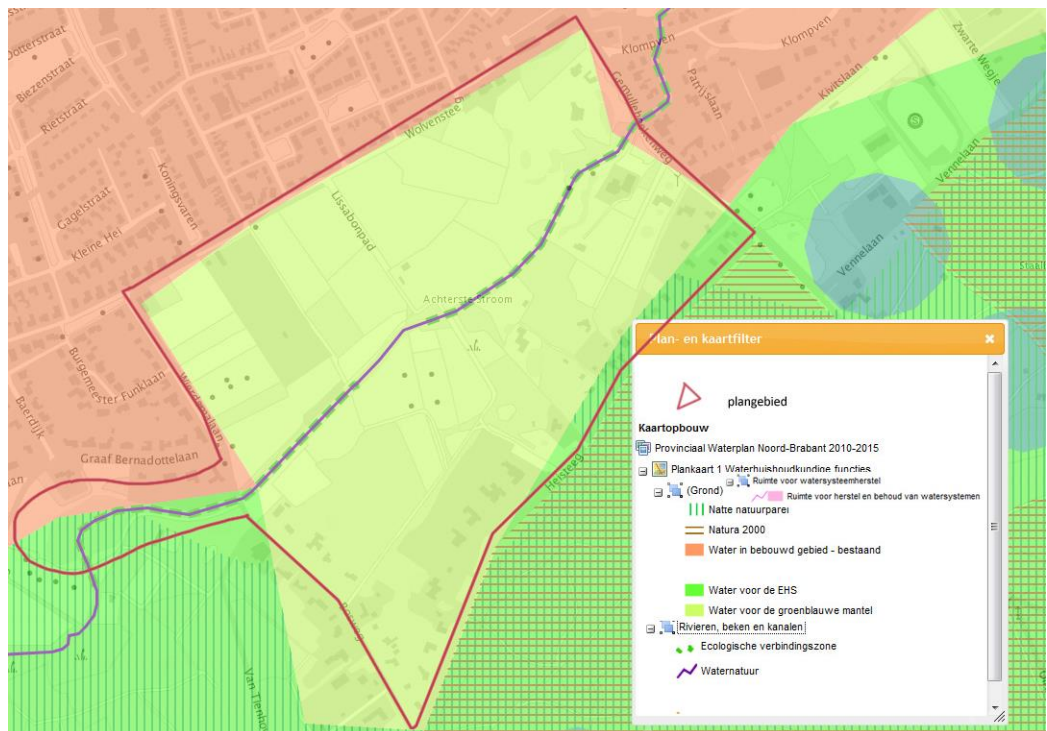
Behoud en ontwikkeling van natuurwaarden in én buiten natuurgebieden is hier belangrijk. Daarnaast biedt de groenblauwe structuur ruimte aan een natuurlijk en robuust watersysteem. Niet alleen voor een goed waterbeheer (waaronder hoogwaterbescherming en waterberging) maar ook voor de ontwikkeling van de natuur. De provincie wenst het volgende te bereiken in de groenblauwe mantel:

1. een positieve ontwikkeling van de biodiversiteit;
2. een robuuste en veerkrachtige structuur;
3. de natuurlijke basis en landschappelijke contrasten versterken;
4. de gebruikswaarde van natuur en water verbeteren.

De groenblauwe mantel bestaat overwegend uit gemengd landelijk gebied met belangrijke nevenfuncties voor natuur en water. Het zijn gebieden grenzend aan het kerngebied natuur en water die bijdragen aan de bescherming van de waarden in het kerngebied. Het behoud en vooral de ontwikkeling van natuur, water (-beheer) en landschap is in de groenblauwe mantel een belangrijke opgave. Vormen van grondgebonden agrarisch grondgebruik zijn van blijvend belang voor de ontwikkeling van groene en blauwe waarden. Binnen het gebied liggen kansen voor recreatie en toerisme. Ook een aantal groene gebieden door en nabij het stedelijk kralensnoer zijn onderdeel van de groenblauwe mantel.

Provinciaal waterplan Noord-Brabant 2010-2015

Het Provinciaal Waterplan bevat het strategische waterbeleid van de provincie Noord-Brabant voor de periode 2010-2015. Het plan doorloopt samen met de plannen van het Rijk en de waterschappen een 6-jarige beleidscyclus die is afgestemd op de verplichtingen uit de Kaderrichtlijn Water. Naast beleidskader is het Provinciaal Waterplan ook toetsingskader voor de taakuitoefening van lagere overheden op het gebied van water. Het plan is tevens beheerplan voor grondwateronttrekking en. Bovendien is het plan structuurvisie voor het aspect water op grond van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening. Het plan bestaat uit twee onderdelen, namelijk de waterfuncties en watervisie.

Waterfuncties (bron: Ruimtelijkeplannen.nl)

Waterfunctie

Voor de specifieke doelen zijn in dit plan waterhuishoudkundige functies toegekend. De Achterste Stroom is aangemerkt als functie 'waternatuur' en 'Ecologische verbindingszone langs waterlopen'.

Waternatuur

Functie richt zich op het behoud en het herstel van de kenmerkende aquatische en semi-aquatische natuur in beken, kreekrestanten, vennen en wielen van bovenregionaal belang. Dit betekent, dat:

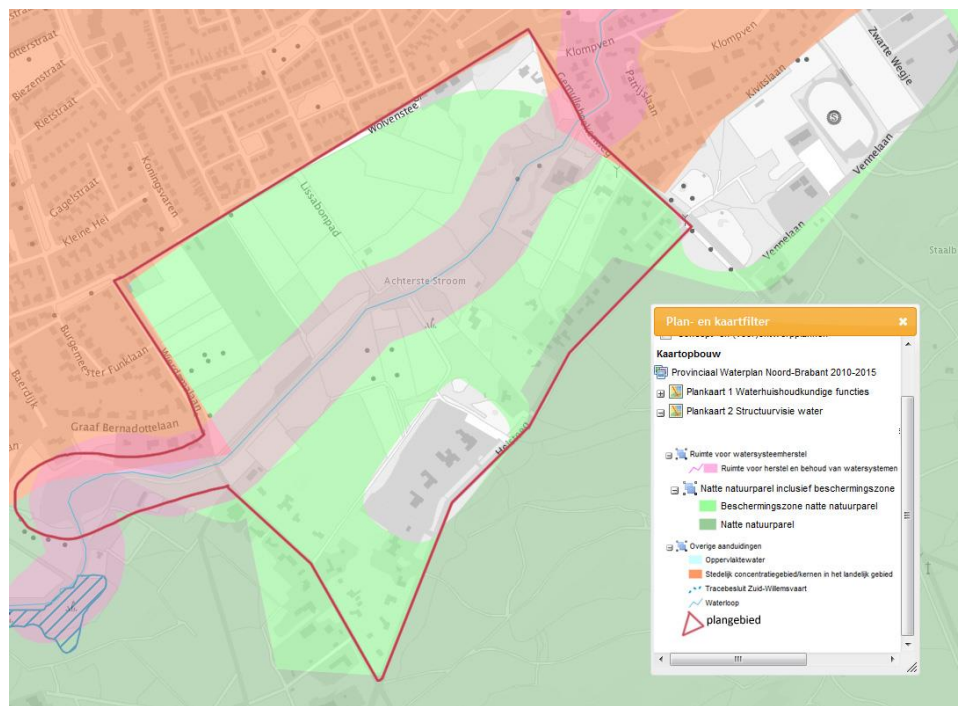
- beken en kreekrestanten op een zo natuurlijk mogelijke wijze zijn ingericht. In combinatie met maatregelen voor verbetering van de hydrologie en de waterkwaliteit leidt dit tot het bereiken en in stand houden van het Goed Ecologisch Potentieel (GEP);
- voor waterlopen met deze functie tevens de doelstellingen gelden voor Ecologische VerbindingsZone (EV) Z als randvoorwaarde voor de inrichting.

Ecologische verbindingszone aan Achterste Stroom

In 2018 zijn de bestaande en nieuw te ontwikkelen natuurgebieden van de EHS door middel van EVZ's zodanig verbonden, dat een natuurlijk netwerk is ontstaan waarbinnen migratie van planten en dieren kan plaatsvinden en ongewenste isolatie van natuurgebieden niet meer voorkomt. Dit betekent, dat:

- de provincie streeft naar verbreden – tot gemiddeld 25 meter –bestaande natte EVZ's. Hierbij zal ook het Groen-Blauw Stimuleringskader worden ingezet.
- de gemiddelde breedte voor de EVZ's buiten stedelijk gebied gemiddeld 25m bedraagt (of 2,5 ha per strekkende km in de vorm van stapstenen). Voor verbindingzones door stedelijk gebied wordt een breedte van ca. 50m gehanteerd vanwege de grotere menselijke invloeden in de stad door onder andere recreatief medegebruik, voor zover de omstandigheden dit mogelijk maken. Hierbij verwacht de provincie actieve participatie van de betreffende gemeenten. Om de functionaliteit van EVZ's te borgen, is hier – voor zover de omstandigheden dit mogelijk maken – ook een bredere zone nodig van 50m.

Het plangebied is aangemerkt als functie 'Water voor de groenblauwe mantel'. Deze bestaat overwegend uit gemengd landelijk gebied met belangrijke nevenfuncties voor natuur en water. De mantel draagt bij aan de bescherming van de waarden die voornamelijk zijn gelegen in grote delen van de EHS, de robuuste EVZ's en de wateren met een functie voor waternatuur. Hieronder wordt ook begrepen de buffering van omgevings- en klimaatinvloeden op deze gebieden. De mantel heeft daarnaast ook eigenstandige betekenis voor biodiversiteit, water en landschap. Ook groene gebieden door en nabij de stedelijke omgeving zijn onderdeel van de groenblauwe mantel. De mantel biedt mogelijkheden voor recreatieve en multifunctioneel landgebruik. Voor deze deelfunctie geldt beperkt beschermingsbeleid. Dit houdt in, dat binnen deze gebieden in beginsel waterhuishoudkundige ingrepen mogen plaatsvinden, mits deze zijn gericht op het verbeteren van de condities voor natuur of op verbetering van de landbouwkundige condities na afweging in het kader van de omgevingstoets. Het ruimtelijk beleid in de groenblauwe mantel is vooral gericht op ontwikkeling van groenblauwe waarden.

Structuurvisie water
(bron: Ruimtelijkeplannen.nl)

Watervisie

In de structuurvisie geeft de Provincie limitatief aan welke ruimtelijke aspecten uit het Provinciaal Waterplan de status structuurvisie krijgen en welke ruimtelijke instrumenten ze willen inzetten om hun doelstellingen te realiseren. Onderstaand is op de hoofdlijnen van het ruimtelijk beleid beschreven, zoals opgenomen in de Structuurvisie ruimtelijke ordening en zoomt in op de ruimtelijke aspecten van het waterbeleid.

Ruimte voor herstel en behoud van watersystemen

Provinciale doel: verbetering en herstel van het natuurlijk watersysteem. Om de doelstellingen te behalen zijn maatregelen nodig op het gebied van morfologie. Te denken valt bijv. aan het laten hermeanderen van beken, het aanleggen van plasdraszones etc. Naast de waterloop is ruimte nodig om de maatregelen die de waterschappen en gemeenten daar nemen goed uit te kunnen voeren. Het is van belang om de uitvoering van dergelijke maatregelen, ook in de toekomst, niet onmogelijk te maken. Daar waar deze aanduiding op de kaart een lijnvormig element betreft, gaat het minomaal 25 meter aan beide zijden van de waterloop. De provincie zorgt voor een adequate doorvertaling in het ruimtelijk beleid van gemeenten van zaken die van belang zijn voor watersysteemherstel via opname in de Verordening ruimte Noord-Brabant: de ruimtelijke vastlegging van de ruimte voor herstel en behoud van watersystemenherstel.

In de aangegeven gebieden gelden beperkingen voor ontwikkelingen wat betreft de daarmee verband houdende bebouwing, in die gevallen waarin het een effect heeft op het bereiken van de doelstellingen. Daarnaast gelden er beperkingen in de vorm van een aanlegvergunningenstelsel voor oppervlakteverharding en ophogen van gronden.

Beschermingszone natte natuurparel

Provinciale doel: Verbetering en herstel van het natuurlijk watersysteem. De provincie zorgt voor een adequate doorvertaling in het ruimtelijk beleid van gemeenten van zaken die van belang zijn voor de bescherming van het natuurlijk (grond- en oppervlakte) watersysteem door middel van opname in de Verordening Ruimte Noord-Brabant. Het gaat daarbij om de waterhuishoudkundige aspecten en in het bijz. om de ruimtelijke vastlegging van Natte natuurparels en de daaromheen liggende beschermingszones. Deze natte natuurparels maken deel uit van de EHS en zijn eerder al vastgelegd in de Verordening Waterhuishouding Noord-Brabant 2005 en in de revitaliseringsplannen met een beschermingszone van gemiddeld 500 meter. Het planologisch regime richt zich mede op bescherming en herstel van de waterafhankelijke natuur. In de natte natuurparels en de beschermingszones gelden beperkingen in de vorm van een aanlegvergunningenstelsel voor activiteiten die de grondwaterstand negatief kunnen beïnvloeden.

Doorwerking plangebied

Het perceel is in diverse zones gelegen met betrekking tot water en natuur. Geconcludeerd kan worden dat de kern van het beleid gericht is op het herstel, behoud en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden, met als belangrijk element de Achterste Stroom dat het hart vormt van het plangebied. De Achterste Stroom zal uiteindelijk dienen als onderdeel van een ecologische verbindingzone. Voor deze zone te worden aangehouden van 25 meter aan weerszijde van deze waterloop.

Het plangebied vormt onderdeel van 'Het Groene Woud', waardoor sterk waarde wordt gehecht aan het karakteristiek landschappelijk karakter met gebiedseigen elementen.

3.3.3 Gemeente.

Bestemmingsplannen.

De gemeentelijke regelgeving ligt vast in de verschillende bestemmingsplannen die voor het gebied gelden. Deze zijn:

- Bestemmingsplan Buitengebied [ref. 1]
- Bestemmingsplan "Bosrand" [ref. 2] en
- Ontwerpbestemmingsplan Heisteeg 28 [ref. 7.]

Planologische bestemmingen en aanduidingen.

Het plangebied heeft in de huidige situatie de volgende planologische bestemmingen en aanduidingen:

- Agrarisch gebied;
- Water voor natuur (oude meander);

- Water voor landbouw;
- Ecologische verbindingzone;
- Ruimte voor waterberging;
- Leefgebied Amfibieën en reptielen;
- Aardkundig waardevol gebied.

Deze bestemmingen en aanduidingen lijken geen belemmeringen te geven voor een herinrichting van de Achterste Stroom. Het is wel een zaak dit verder te onderzoeken bij een (her-)inrichtingsplan.

Structuurvisie plus

De Structuurvisie Plus, [ref. 3], (vastgesteld door gemeenteraad, d.d. 19 mei in 2005) geeft de hoofdlijnen aan in welke richting de gemeente zich de komende 10 à 15 jaar wil ontwikkelen. Op de streefbeeldkaart zien we de kansen en ontwikkelingen. Het plangebied is als een apart deelgebied onder 'F, gebied tussen Wolvensteeg en Heisteeg' aangemerkt.

Duurzaam streefbeeld (bron: BROplan.nl)

Het plangebied vormt de uitloopzone van het dorp, waarbij verschillende dorpsrandfuncties een plek vinden. Het gebied is enerzijds een schakel tussen dorp en bosgebieden en anderzijds een schakel in de groen-blauwe ader van de Achterste Stroom.

De gemeente Oisterwijk ziet kansen in dit gebied ruimte te geven aan het water. Het verder inpassen van dorpsrandfuncties zoals nu aanwezig zijn in dit gebied is goed mogelijk zolang het extensieve functies zijn. Het verbeteren van de route langs de Achterste Stroom en daarmee het verbeteren van de bereikbaarheid van de Stroom is een interessante toevoeging in dit gebied. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling in dit gebied woningbouw mogelijk te maken. Kernwoorden zijn:

- hermeandering;
- waterberging;
- overgangsgebied;
- ecologische verbindingzone.

Daarnaast hecht de visie waarde aan de identiteit van Oisterwijk. Deze wordt in hoge mate bepaald door de kwaliteit van haar natuurgebieden. De gemeente Oisterwijk kiest er nadrukkelijk voor deze kernkwaliteit te koesteren. Dit houdt in dat zij de bestaande kwaliteiten wil versterken en dat bij de afweging van nieuwe functies

steeds de kernkwaliteit centraal moet staan. De gemeente staat daarin niet alleen. Ze wil die ambitie invullen met instanties en eigenaren die zich sterk maken voor natuurgebieden.

De aaneengesloten natuurgebieden moeten ook beleefd kunnen worden. Oisterwijk kiest er daarom voor gebieden toegankelijk te houden en de recreatiedruk goed te geleiden. Dit kan bijvoorbeeld door te zorgen voor een goede langzaam verkeer infrastructuur of het aanbrengen van een zoning; waar krijgt de natuur de overhand en waar is ruimte voor (en voor welke soorten) recreatie. Deze ambitie kan concreet vertaald worden in een versterking van het beekdal van de Achterste Stroom. In samenhang met de behoefte aan retentie kan natuurontwikkeling gestalte krijgen.

Recente (-deel)ontwikkelingen t.a.v. het gebied zijn vastgelegd in Bestemmingsplannen Buitengebied [ref. 1] en Bosrand [ref. 2], de ontwerpbestemmingsplannen Heisteeg 28 [ref. 7] en Woongebieden Oisterwijk [ref. 8] en StructuurvisiePlus 2006 [ref. 3]. Hierbij kan het volgende worden opgemerkt:

- Het gebied tussen de Wolvensteeg en Heisteeg betreft een waardevol groengebied met ecologische waarden. Momenteel is de toegankelijkheid van het gebied beperkt. De aanwezige functies (volkstuinten, sportveldje, bosperceel hondensport, paardrijden) zijn onvoldoende krachtig om de ecologische waarden ook op langere termijn veilig te stellen. Deze functies komen op termijn ter discussie te staan.
- De Gemullenhoekenweg langs de noordgrens van het gebied heeft als historisch-geografische lijn een hoge waarde. Het gebied ten noordwesten van het gebied, dat deel uitmaakt van het beekdal van de Achterste Stroom, is gekarteerd als historisch groen van redelijk hoge waarde.

3.3.4 Het Waterschap

Het waterschap heeft de intentie om op deze locatie waternatuur te ontwikkelen. Dit door de Achterste Stroom te laten meanderen en voor de vissen een vrije optrekbaan te creëren.

De beek moet voor mensen beleefbaar zijn.

De huidige graslanden met singels en poelen naast de toekomstige beek zijn landschappelijk goed ingekleed voor de Ecologische Verbindingszone. Het plan sluit aan bij de doelen van het waterschap, ook voor het waterschap geldt dat bestaande functies worden gerespecteerd.

3.4 Huidig grondgebruik

Binnen het plangebied worden de gronden gebruikt voor:

- recreatie (sportveld, volkstuinten en wandelen naast de Stroom),
- landbouw (gras- en maïslaan),
- wonen en
- natuur (bos, water en kruiden).

In hoofdstuk 3 Visie op het gebied wordt de huidige en gewenste functies verder beschreven.

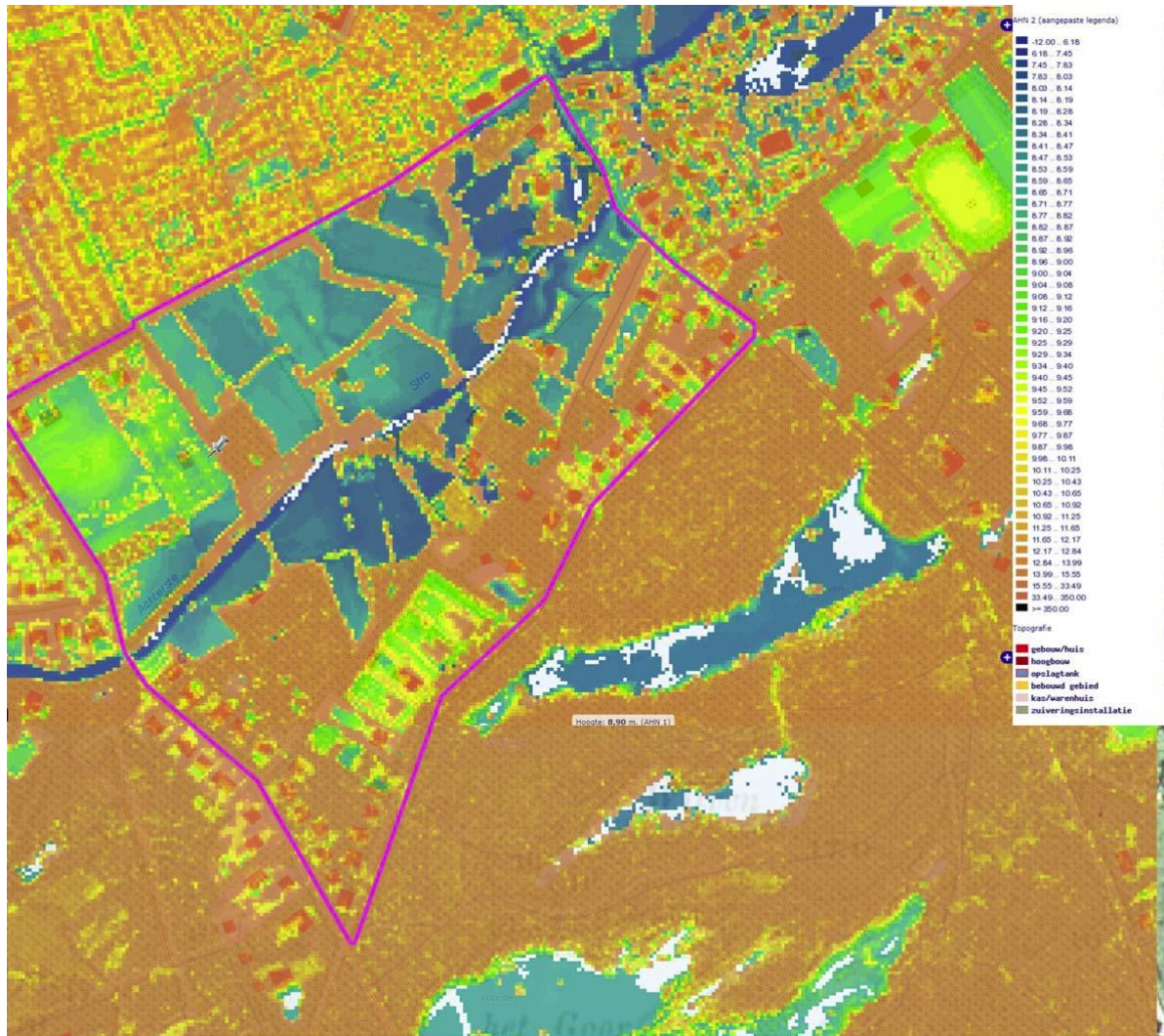
Grasland nabij de Achterste Stroom

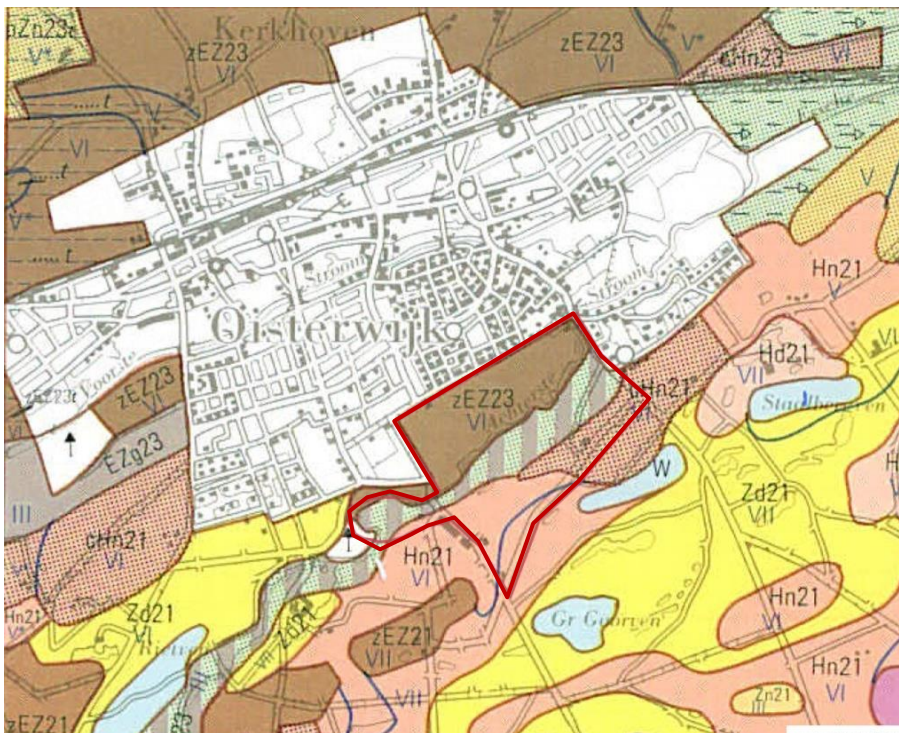
3.5 Geologie en bodem.

Het beekdal van de Achterste Stroom vormt het hart van het plangebied. Op de geomorfologische kaart is dit gebied gekarteerd als relatief laaggelegen beekdalbodem zonder veen. Het beekdal wordt in het zuidoosten geflankeerd door dekzandruggen al dan niet met oudbouwlanddek. Op circa 300m ten zuidoosten van het plangebied ligt een gebied met lage landduinen met bijbehorende vlakten en laagten met moerassige laagtes zonder randwal (incl. uitblazingsbekkens) waarin vennetjes zijn ontstaan. Op de kaart van het Actueel Hoogtebestand Nederland is te zien dat het plangebied deel uitmaakt van een langgerekt, relatief laaggelegen gebied. Het plangebied ligt op circa 8m+NAP.

Hoogtekaart Nederland

Volgens de bodemkaart komen in het plangebied een associatie voor van lage enkeerdgronden (kaartenheid EZg23) met grondwatertrap II en beekerdgronden (kaartenheid pZg23) met grondwatertrap III. Ten noorden van de Achterste Stroom ligt een gebied met hoge zwarte enkeerdgronden (kaartenheid zEZ23) en grondwatertrap VI22. Alle bodems in en rond het plangebied zijn ontstaan in lemig fijn zand.

DIKKE EERDGRONDEN

ENKEERDGRONDEN

Lage enkeerdgronden

EZg21 leemarm en zwak lemig fijn zand

EZg23 lemig fijn zand

Hoge zwarte enkeerdgronden

zEZ21 leemarm en zwak lemig fijn zand

zEZ23 lemig fijn zand

EZg23/pz2g23 - lage enkeerdgronden; lemig fijn zand
- beekerdgronden; lemig fijn zand

HUMUSPODZOLGRONDEN

Veldpodzolgronden

Hn21 leemarm en zwak lemig fijn zand

Hn23 lemig fijn zand

Hn30 grof zand

Laarpodzolgronden

chHn21 leemarm en zwak lemig fijn zand

chHn23 lemig fijn zand

Bodemkaart

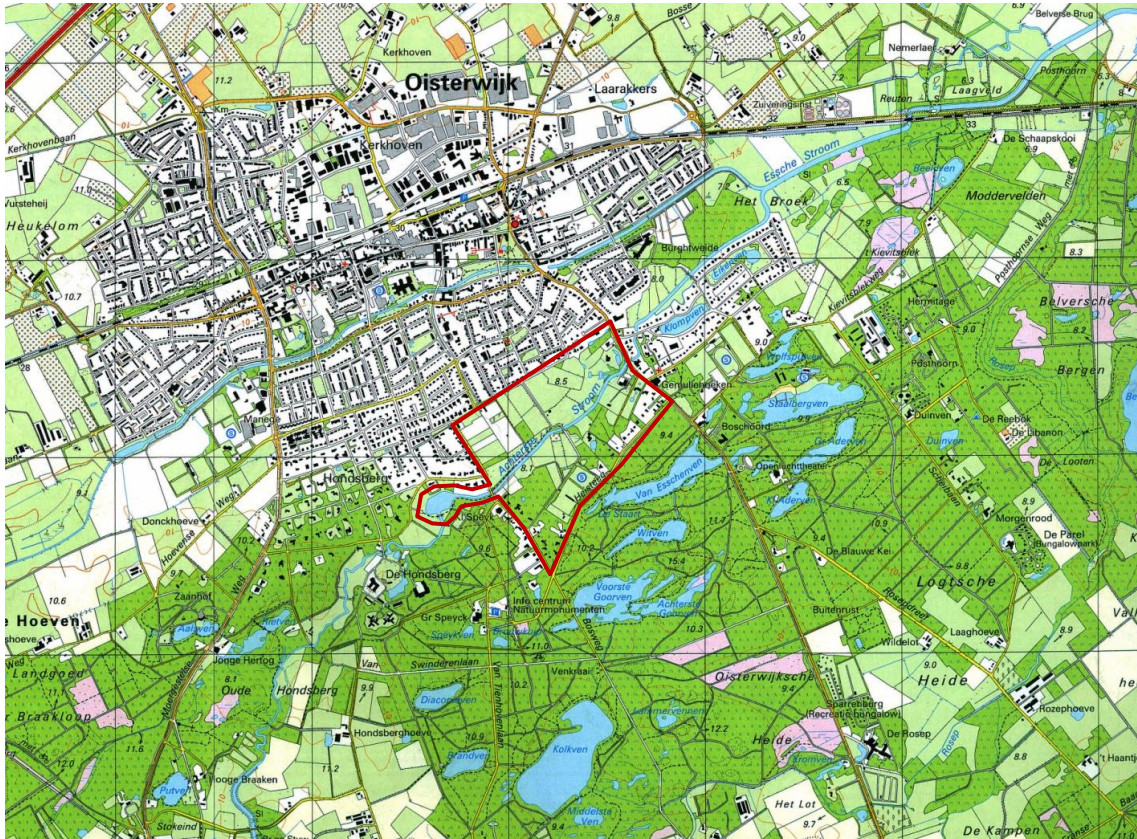
Lage enkeerdgronden worden evenals hoge zwarte enkeerdgronden gekenmerkt door een esdek van 50 cm of meer, maar hebben een hoge grondwaterstand (grondwatertrap III of lager). De gronden komen voor in de beekdalen. Door egalisatiewerkzaamheden bij de ontginning is het oorspronkelijke bodemprofiel snel buiten het bereik van de ploeg gekomen, waardoor deze nog grotendeels intact aanwezig is onder het esdek. De oorspronkelijke A-horizont bestaat door de natte context meestal uit een sterk humeuze tot moerige, zeer donkergrijsbruine tot zwarte laag met direct daaronder de C-horizont.

Hoge zwarte enkeerdgronden bevinden zich over het algemeen rondom oude dorpen en worden gekenmerkt door een humeuze bovengrond, het esdek, van 50 cm of dikker. Het esdek is ontstaan door eeuwenlange bemesting met potstalmest. Door variaties in de aard (soort plaggen, percentage minerale bestanddelen) en de hoeveelheid van de gebruikte mest, de duur van de ophoging en de oorspronkelijke ligging (nat of droog) vertoont het esdek grote verschillen in dikte, kleur, humusgehalte en textuur. Het esdek is vaak opgebouwd uit meerdere lagen. De bouwvoor (Aap-horizont), de recent geploegde laag, is meestal 20 à 30 cm dik en bestaat uit donkergrijsbruin tot zwart matig humeus zand. Daaronder bevindt zich vaak een of meerdere lagen (Aa-horizont), die over het algemeen lichter is en minder organische stof bevat. Op de overgang van het plaggendeek naar de onderliggende natuurlijke ondergrond kan een lichtgrijsbruin gekleurde fossiele cultuurlaag (Ab-horizont) voorkomen van voor de introductie van de plaggenbemesting. Deze laag wordt gekenmerkt door een vuilgrijze, onnatuurlijke kleur en de aanwezigheid van scherven en is vaak sterk aangetast door latere grondbewerking of grotendeels opgenomen in het plaggendeek.

3.6 Landschap/cultuurhistorie.

Het gebied kenmerkt zich door de zuidwest-noordoost georiënteerde dekzandruggen. Deze stopte de van zuid naar noord lopende beken. In een later stadium hebben de beken de dekzandruggen doorsneden, waaronder het beekdal van de Reusel.

Topografische kaart 2005 met plangebied en omgeving

Een deel van het dekzand is weggespoeld of uitgestoven waardoor er vlakke leemrijke delen aan de oppervlakte zijn gekomen. Door deze ondoorlatende lagen zijn veel uitgestoven laagten gevuld met regenwater al dan niet aangevuld met grondwater resulterend in vennen. Het opgestoven zand heeft op het dekzandgebied landduinen en bos gevormd. De bodem van deze bossen worden geclassificeerd als duinvaaggronden, jonge stuifduinen met onregelmatig reliëf van koppen en ruggen

Beeld van de Oisterwijkse vennen en landduinen

De Reusel ontspringt in Reusel, stroomt door het landgoed De Utrecht en vervolgens langs Baarschot en Diessen door naar Moergestel. De benedenloop van de Reusel heet tussen Moergestel en Oisterwijk de Achterste Stroom. In Oisterwijk gaan de Achterste Stroom en Voorste Stroom samen in de Esschestroom.

In het beekdal is de historische opbouw nog gedeeltelijk terug te vinden. Het beekdal was een vlak gebied met licht aflopende oevers. Om de loop van de Stroom lage hooi- en weilanden afgeschermd door houtwallen en vanwege het fluctuerende waterpeil overstroombaar. Op verschillende plekken waren struinpaden.

Beeld van de beekdal de Reusel met houtwallen, hooilanden en struinpaden

Achter deze zone lagen aan de noordzijde van de Stroom de akkers en de boerderijen, en aan de zuidzijde lagen de woeste heide gronden. Kenmerkend voor de akkercomplexen zijn de dichte randen met houtsingels en –wallen. De gronden zijn overwegend droog.

In de jaren dertig van de vorige eeuw werd de beek gedeeltelijk recht getrokken, ook wel "genormaliseerd" genoemd. "genormaliseerd" genoemd. De meeste meanders verdwenen, zo ook in het plangebied. Door deze waterhuishoudkundige ingrepen is het oorspronkelijke beekstelsel sterk verstoord. De oorspronkelijke gradiënt van een voedselarm naar een voedselrijk milieu,

respectievelijk van brongebied naar benedenloop is grotendeel verdwenen. Momenteel is overal sprake van een voedselrijk milieu. Een gelijkmatige en natuurlijke afvoer van water heeft plaatsgemaakt voor een versnelde afvoer, waarbij in de zomer delen droog vallen.

Het gebruik van de gronden

rondom de stroom is vanwege de afname van het overstromingsgevaar niet meer onder te verdelen. Delen van de omliggende gronden bevatten laagtes, natte plekken en kwel doordat het beekstelsel onderbroken is. Door de ingrepen mist het beekdal de variatie tussen nat en droog, stroomsnelheden, en waterstanden. Ook bevinden zich een groot aantal barrières in het beekdal in de vorm van wegen, bruggen en tuinen maar ook versteende oevers. Daarnaast is er geen ruimte voor retentie. Oisterwijk is aan alle kanten uitgebreid, zo ook richting en in het beekdal van de Achterste Stroom. De stroom heeft door de Oisterwijkse bossen en vennen nog een natuurlijk en meanderend verloop. Ter hoogte van de Bosweg verandert dit door de stadrandzone rondom de Wolvensteeg. Hier is de Stroom rechtgetrokken en omgeven door (paarden)weides, natuur en een enkele tuin /enkele woning. Ter hoogte van de Gemullehoekenweg is de stroom geheel gekanaliseerd en omgeven door woningbouw van het Klompven.

3.7 Bebouwing

Op circa 1 km ten noordwesten van het plangebied lag op de rand van een groot akkergebied het bebouwingslint van Oisterwijk. Vanaf het dorp liep in zuidoostelijke richting een doorgaande weg, de Baan van Oisterwijk naar Oirschot of Roeydijk, die de noordoostgrens van het plangebied vormde. Ten oosten van het plangebied bevond zich, omgeven door hakhout, een kleine ontginning met boerderijen.

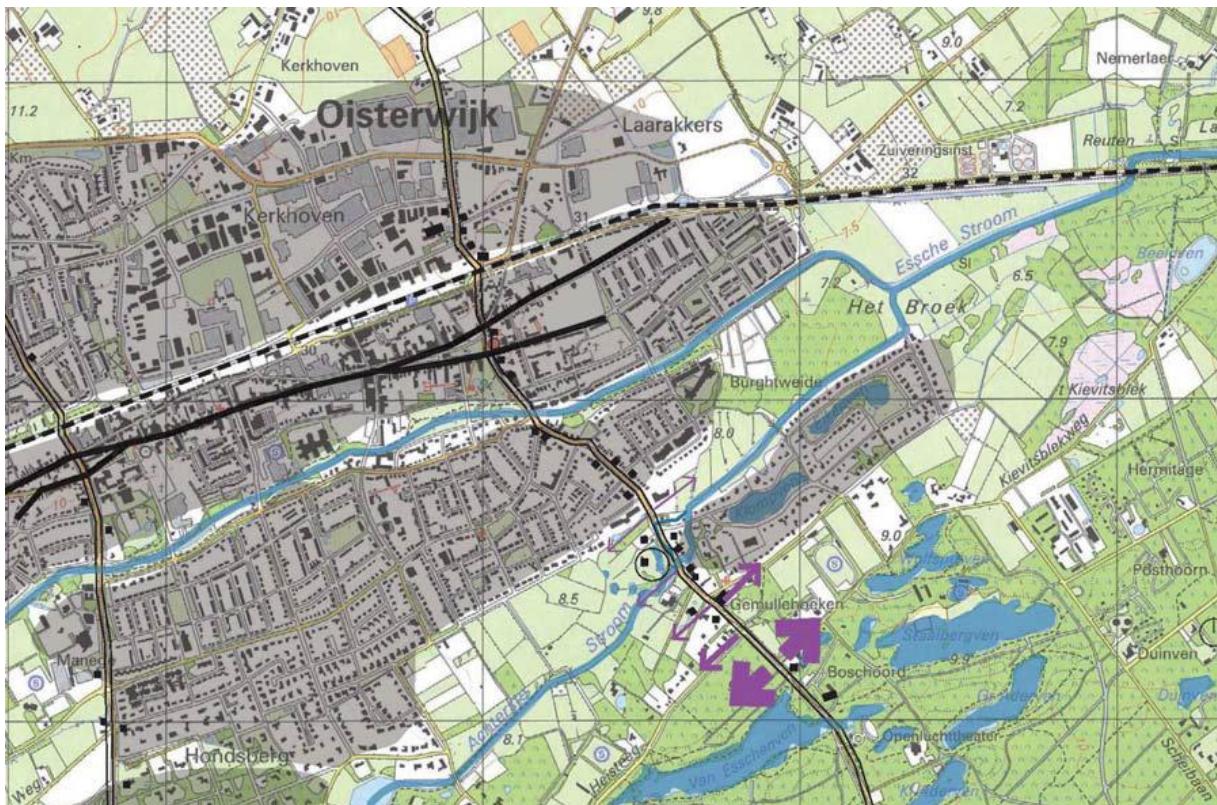

Kaart uit 1830 met De Baan van Oisterwijk

De Baan van Oisterwijk naar Oirschot vormde een belangrijke ontsluiting voor het afgegraven veen uit de vennen op de woeste gronden. Een deel van het veen werd overgeladen op boten in de Achterste Stroom van waar het getransporteerd werd naar naastgelegen dorpen aan de Stroom. Dit overladen gebeurde op de plek waar de Stroom de Baan van Oisterwijk naar Oirschot kruist. Het vermoeden bestaat dat men hierdoor de Stroom heeft vergraven zodat deze parallel loopt aan de weg. Hier door was er genoeg plek om het laden en lossen mogelijk te maken. Documenten vertellen ons dat deze plek vanaf de 14e eeuw in gebruik was.

In de jaren twintig is de bebouwing langs de Gemullehoekenweg, de voormalige de Baan van Oisterwijk naar Oirschot, sterk toegenomen. Doorzichten naar achterland worden vanaf kern stapsgewijs breder en frequenter. Dit is een belangrijk kenmerk van de deze weg (zie onderstaande figuur).

Doorzichten op het achterland worden breder en frequenter

Het bebouwingslint Oisterwijk ligt aan de rand van het beekdal van de Voorste Stroom. Bebouwing aan dit lint lag met de tuinen/achtererven aan het beekdal. Noordelijk van de kern lagen zandgronden zuidelijk ervan - tussen de stromen - lagen weidegronden. Het spoor en het beekdal van de Voorste stroom waren barrières voor de occupatie. Verdichting heeft tussen beide oost-westlijnen plaatsgevonden. Oude verbindingen over de spoorlijn en de Voorste Stroom zijn noord-zuidwegen Moergestelweg-Pannenschuurlaan en de Gemullenhoekenweg-Heusdensebaan.

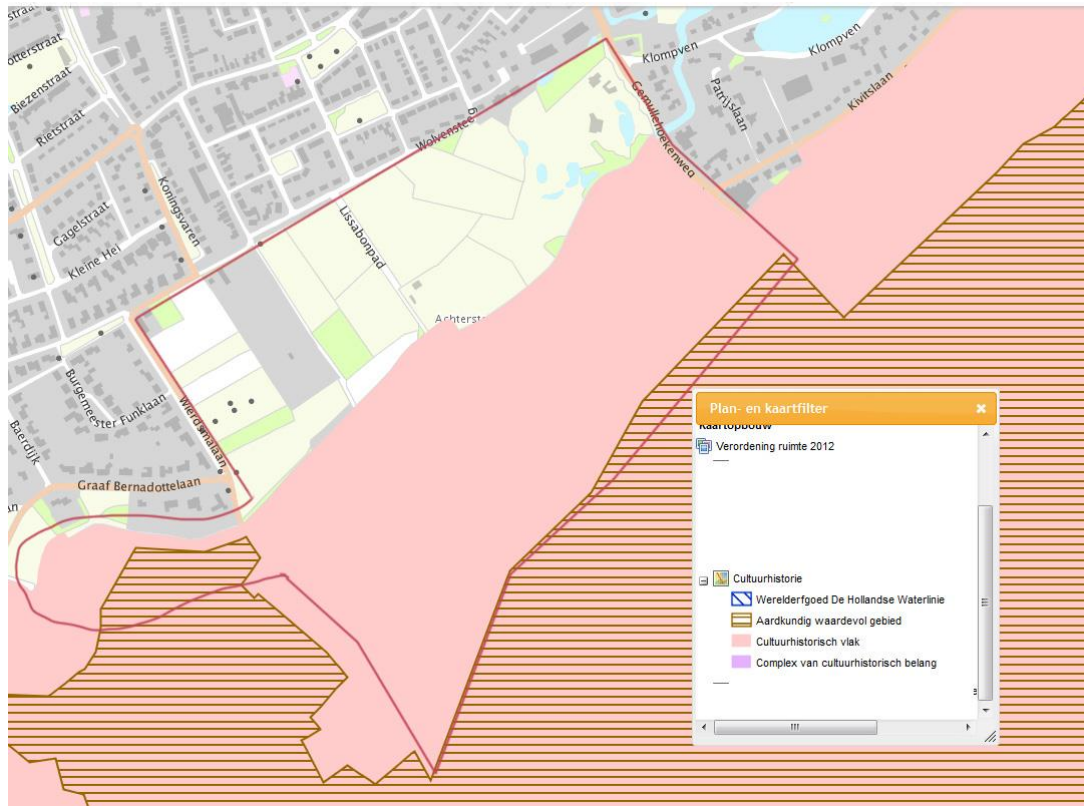
Bebouwing over de barrière van de Voorste Stroom vond planmatig plaats in enkele slagen tussen de Stroom en het bosgebied. Deze wijken kennen ieder een eigen structuur die kenmerkend is voor de tijd waarin ze zijn ontstaan. Er is sprake van een heldere hoofdstructuur bestaande uit een orthogonaal stelstel van hoofdwegen: oostwestroutes zoals Groenstraat / Canterslaan Burgemeester Vogelstraat / Scheepersdijk en noord-zuidroutes zoals Baerdijk en Burgemeester Verwielstraat. Verder zuidelijk gaan deze woonmilieus over in villa-achtige wijken op of in de bosrand. Daarbij is de lijn Wolvensteeg-Merodelaan-Brede Steeg een soort grens tussen meer compact wonen en verspreid wonen in een bosmilieu.

3.8 Archeologische en aardkundige waarden.

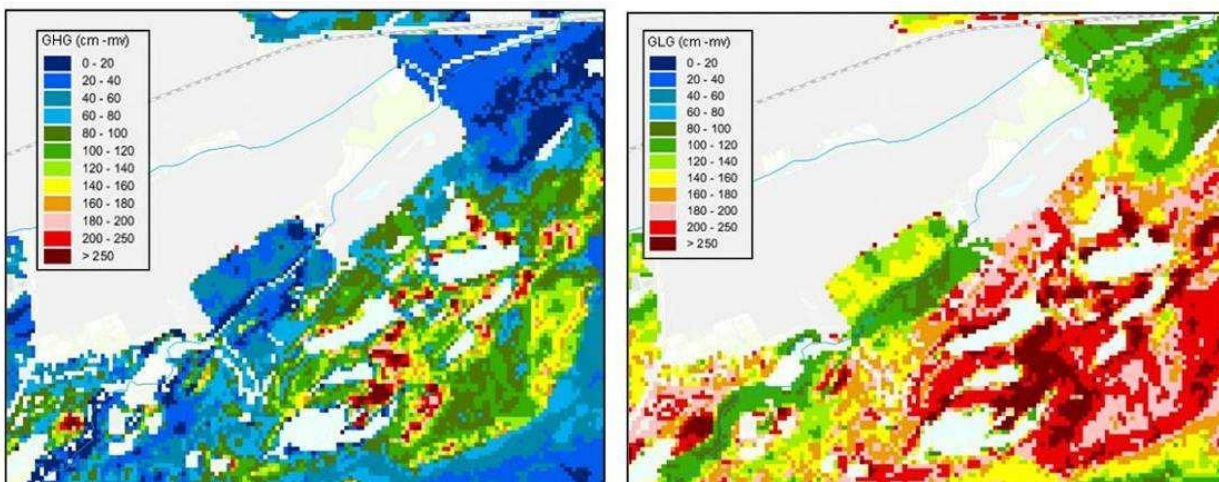
Volgens de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) kent het plangebied lage indicatieve cultuurhistorische en archeologische waarden. Dit houdt in dat bij grondwerkzaamheden er slechts een kleine kans is dat er archeologische waarden zullen worden aangetroffen.

De Gemullehoekenweg langs de noordoostgrens van het plangebied heeft als historisch-geografische lijn een hoge waarde. Het gebied direct ten noordwesten van het plangebied, dat deel uitmaakt van het beekdal van de Achterste Stroom, is gekarteerd als historisch groen van redelijk hoge waarde.

3.9 Waterhuishouding.

De voorheen natte omstandigheden zijn inmiddels een stuk droger geworden. In het beekdal is nu sprake van grondwatertrap (gt) IIIa, het overige gebied kent overwegend gt VI en plaatselijk zelfs VII.

Gemiddeld Hoogste (GHG) en Gemiddeld Laagste Grondwaterstanden (GLG)

Binnen het plangebied wordt de Achterste Stroom getypeerd als middenloop van een laaglandbeek. Bovenstrooms van de stuw Hondenberg, dus buiten het plangebied, kent de beek nog een meanderend karakter als bosbeek, dit traject kan als vrij natuurlijk worden bestempeld. benedenstrooms van deze stuw is een zandvang aangelegd. Verder stroomafwaarts is de Achterste Stroom in de zestiger jaren ten behoeve van de gewenste afvoercapaciteit geheel genormaliseerd. Daarbij is de beek sterk verbreed, verdiept en rechtgetrokken en zijn de oevers afgewerkt met standaard taluds. Langs de rand van de woonwijk Klompven, naast de huidige loop, is in het beekdal nog een klein deel van de originele beekloop herkenbaar. Dit is nu een afgesloten meander, die via een duiker in open verbinding staat met de Achterste Stroom.

Van nature is in dit beekdal overwegend sprake van regionale kalk- en ijzerrijke kwel. Dit is herkenbaar aan de ijzerafzettingen in het bodemprofiel. Ook een beschrijving uit 1926 geeft aan dat in het beekdal (langs de Gemullehoekenweg) velden vol waterviolier aanwezig waren, een soort die kalkrijke kwel indiceert. Van oudsher is hier dan ook sprake van hoge grondwaterstanden, maar niet permanent hoog genoeg om een moerassig en weinig milieu te ontwikkelen. Door regionale veranderingen in het diepe en ondiepe grondwatersysteem komt deze kalkrijke kwel nu nog nauwelijks in dit gebied voor. Dit heeft plaats gemaakt voor lokale kwel. In de beekdalen en tussen de Voorste en Achterste Stroom zijn de grondwaterstanden dan ook nog steeds vrij hoog, met name in de winter. Om grondwateroverlast in de bebouwde gebieden van Scheepersdijk en Burghtweide te voorkomen wordt een deel van de kwel via drainagesystemen afgevoerd naar de Voorste en Achterste Stroom.

3.10 Natuurwaarden.

De natuurwaarden binnen het plangebied hangen samen met zowel de kenmerken van de regionale en lokale landschapstructuur als de lokale milieukenmerken, zoals voedselrijkdom en hydrologie.

Noordelijk van de beek is het landschap kleinschalig, met afwisselend landbouwgronden en een stadsrandlandschap met paarden- en schapenweides, bosschages, beplantingen met populieren en onverharde paden met ruigtezones en grasbermen. De Achterste Stroom slingert zich als nat lint door dit landschap en vormt daarmee een verbinding tussen de natuurgebieden van De Hondenberg, de Oisterwijkse Vennen en Nemerlaer. De natuurwaarden van deze natuurgebieden zijn hoog, met soorten als ijsvogel, rietzanger, zomertaling, waterspitsmuis, boommarter, diverse vleermuissoorten, kam-, vinpoot- en alpenwatersalamander, heikikker, rugstreepad, levendbarende hagedis, hazelworm, geelsprietdikkopje en kleine ijsvogelvlinder.

Deze soortenrijkdom in de omgeving 'straalt' ook uit naar de Achterste Stroom. De huidige natuurwaarden (planten- en diersoorten) in en langs de beek, mede door het voedselrijke en genormaliseerde karakter, worden als vrij laag bestempeld. De eenvormige steile oevers zijn grotendeels begroeid met ruigtesoorten als liesgras, riet en plaatselijk gele lis in en langs het water en ruigte met vooral grote brandnetel op de hogere delen. In de beek zelf komen plantensoorten voor als sterrekroos, kikkerbeet en gele plomp. In 2005 is de zandvang (net buiten het plangebied) onderzocht op vissoorten. Deze studie geeft aan dat de zandvang één van de meest soortenrijke plaatsen van de Reusel is. Er zijn 12 vissoorten aangetroffen. Naast veel blankvoorn komt ook rietvoorn en brasem veel voor. Kolblei, paling, pos, snoek, baars, bempje, riviergrondel en zeelt zijn overige vissoorten. En er is één exoot gevangen, de zonnebaars.

4 VISIE OP HET GEBIED.

4.1 Streefbeeld beekdal algemeen

De Achterste Stroom is een middenloop van een laaglandbeek. Dat betekent dat de beek tamelijk dynamisch is en zich soms in de ondergrond insnijdt en dan weer rustig uitwaaiert in een laagte.

Het gebied bestaat ruimtelijk uit drie delen. Een deel is het feitelijke beekdal, dat ligt in het midden en kan, mits alle eigenaren meewerken geheel als levend beekstelsysteem worden ingericht. Een zuidelijk deel wordt bepaald door een hogere zandrug aan de Heisteeg kant, hier kan zich (tussen de bestaande huizen) bos en zelfs heide ontwikkelen. En een derde deel bestaat uit hooilanden en weides, deze liggen op de flanken van het beekdal en dan vooral aan de kant van de Wolfensteeg.

Beek

De beek krijgt de ruimte. Binnen het plangebied van het beekdal van de Achterste Stroom zoekt de beek binnen grenzen, zijn eigen weg in een zone van circa 100/ 150 meter breed. De beek gaat slingeren, wat leidt tot spontane natuurlijke processen, waarbij het stromende water zorgt voor sedimentatie en erosie. Binnenbochten slibben aan tot zandige oevers. Buitenbochten schuren uit en er blijven steile en holle oevers over. De

beekbodem zelf is rijk aan stroomkuilen en zandbedjes. Bij de herinrichting van de beek worden enkele oude meanders weer aangetakt op de beek. Andere blijven geïsoleerd liggen omdat zich daar in de loop der jaren bijzondere kwelvegetaties, vogels of amfibieën hebben gevestigd, die een voorkeur hebben voor stilstaand water.

Streefsoorten voor de beek zijn onder andere de IJsvogel, Oeverwalruiter, Serpeling, Winde en verschillende libellen.

Met de aanpak van het beekdal van de Achterste Stroom kan er ook een begin worden gemaakt met het herstel van het beekecosysteem. Via een 100 tot 150 meter brede zone ontstaat een ecologische verbinding die het gebied nabij de op te heffen zandvang bij Klein Speijk verbindt met het Suijse Bos en met de recente beekherstel projecten bij de Essche Stroom richting Haaren.

Voor de begroeiing in het beekdal geldt als streefbeeld her en der een bosje (maximaal 20-30% opgaande begroeiing) in verband met beschaduwden van de beek en 20-40% begroeiing in de beek zelf.

Weides

De aan de Achterste Stroom grenzende graslanden hebben potenties voor hervestiging van Grote pimpernel en Dotterbloem en toename van weidevogels. Op natte plaatsen zullen (geïsoleerde) poelen worden aangelegd, waar zich de kruidenvegetaties volop kunnen ontwikkelen. Vlinders, libellen en andere insecten maken hier dankbaar gebruik van. Daarnaast hebben verschillende amfibiesoorten de mogelijkheid zich tot een stabiele populatie te ontwikkelen. Grenzend aan de beek liggen graslanden met her en der struweel. De ruigte en struwelen zullen moerasvogels als de Bosrietzanger en Nachtegaal aantrekken. De Das kan er fourageren als ze ooit in dit gebied haar intrede doet.

Bos

Het te ontwikkelen bosgebied ligt deels op terrein van particulieren deels op terrein van gemeente en natuurmonumenten. In samenspraak met deze partijen is een vergroting van de bosuitstraling (eikenberkenbos) mogelijk. Waarbij de doorzichten en het groene karakter van het gebied centraal staat.

Conclusie.

De visie draagt bij aan behoud en versterking van de waarden t.a.v. het gebied.

4.2 Bebouwing.

Het streefbeeld is landelijk wonen in en aan de natuur waarbij de natuur beleefbaar is en blijft.

De bebouwing aan de noordelijke grens van het gebied wordt gevormd door de bebouwing vanaf de Gemullenhoekenweg, "de Groenenborch", de Wolvensteeg en de Merodelaan. Dit vormt een natuurlijke overgang van de bebouwde kern naar de Stroom. Verdere bebouwing in dit gebied betekent een aantasten van het beekdal en is in strijd met het eerder gepresenteerde streefbeeld. De Merodelaan is bebouwd met een tweetal lage rietgedekte woningen. Er is sprake van een ruimte-voor-ruimte plan voor een enkele kleine locatie aan de Merodelaan. Indien op basis van regelgeving een eventuele bebouwing niet tegen te houden is zouden eisen moeten gelden t.a.v. maximaal oppervlak, hoogte en soort dakbedekking, zodat deze bebouwing een geheel vormt met de bestaande bebouwing en doorzichten naar het achterland mogelijk blijven. De westzijde wordt gevormd door de Wierdsmalaan en de Bosweg. De Wierdsmalaan, loopt van de Merodelaan tot aan de Achterste Stroom. Deze bestaat uit landbouwgebied en paardenweidjes. En vormt een open verbinding van de tegenover liggende bebouwing met het gebied van de Achterste Stroom. Deze openheid dient te worden behouden. Vanaf de Achterste Stroom verder zuidwaarts via Bosweg wordt de bebouwing gevormd door Bosvilla's. Hetzelfde geldt voor de volledige zuidgrens aan de Heisteeg. Deze strook vormt de overgang naar gebied van bossen en vennen ten zuiden van Oisterwijk. De natuurlijke verbinding tussen het gebied rond de stroom en de bossen en vennen wordt nu gevormd door enkele kleine open stukken tussen de villa's aan de Heisteeg. Er zal alles aan moeten worden gedaan om deze bufferzone en de doorzichten te behouden dan wel te vergroten.

Aan de oostzijde langs de Gemullenhoekenweg wordt de bebouwing aan de zuidzijde van de stroom gevormd door het plan "Bosrand" [ref. 2]. Aan de noordzijde van de stroom staat een enkele villa, waarvoor verbouwingplannen [ref.9] gelden, welke niet conflicteren met het streefbeeld.

Conclusie.

Van noord naar zuid kent het gebied bebouwing die past in het karakter van het overgangsgedebied.

Om het bestaande karakter te behouden is verdergaande versterking/bebouwing (in beginsel) niet gewenst.

4.3 De Achterste Stroom concreet.

De huidige waterloop van de Achterste Stroom kent enkele knelpunten. Aan de westzijde buiten het gebied bij de zandvang moet op termijn de stuw worden vervangen door meandering of vistrap.

Dwars door het gebied kan de stroom voor de korte termijn in ieder geval meanderen op/door het eigendom van de gemeente en enkele particulieren die zich daarvoor aangemeld hebben.

Aan de oostzijde bij de Gemullenhoekenweg waar de beek door een smal profiel met steile beschoeide oevers loopt ligt een ecologisch knelpunt. Een oplossing hiervoor zou de zijn meandering van de Achterste Stroom door het gebied kunnen zijn welke door het broekbosje aansluit bij Waterborg. Door een verbeterde doorstroom van de Achterste Stroom zonder onnatuurlijke obstakels kunnen de voorwaarden geschapen worden voor een verbetering van vis

en vogelstand en kan de natuurwaarde sterk toenemen.
Een mogelijke oplossing voor een herinrichting van de stroom is weergegeven in Bijlage 1.

Conclusie.

Hoewel er geen directe dringende noodzaak is voor herinrichting van de stroom is het wenselijk een aantal knelpunten op te lossen. Dat zal betekenen een herinrichting van de stroom.

4.4 Verdere functies van het gebied.

Het gebied kent verschillende functies welke t.a.v. recreatie. Deze zijn door de jaren heen ontstaan en vormen een algemeen aanvaard gebruik van het gebied.
De bestaande recreatie is kleinschalig en van geringe ruimtelijke invloed op de omgeving. De bestaande vormen van recreatie zijn passend binnen het gebied en tasten geen waarden aan. Dit betekent dat er ruimte is en zal blijven voor verenigingen als ponyclub "de Vennenruiters", Volkstuinen "de Lighallen", Gilde St. Barbara, e.a. voor zover dit geen verdere aantasting van de natuur, verdere verstening van het gebied of verdere overlast van de omwonenden betekent.

Wandelgebied.

Het Lissabonpad vormt de enige noord-zuid toegang via het gebied van de Achterste Stroom naar de achterliggende bossen en vennen. Deze toegang wordt veel gebruikt en maakt deel uit van verschillende wandelroutes voor toeristen van buiten Oisterwijk. Dit pad laat mooi alle gradiënten van het beekdal zien. Er is geen oost-west wandelroute. Bij een herinrichting van het gebied moet gestreefd worden naar deze verbinding en waar mogelijk de huidige paden te verbeteren. Ook uitbreiding van het aantal paden dient te worden nagestreefd, waaronder wandelmogelijkheden langs de hermeanderende beek.

Paardenterrein

De Vennenruiters gebruiken een perceel van de gemeente voor paardensportactiviteiten. Het is een bescheiden club met bescheiden activiteiten. Met deze club zal voor de korte termijn gekeken moeten worden of ze ruimte bij de beek kunnen vrijmaken voor beekherstel. Voor de langere termijn zouden ze een vaste plek in het gebied kunnen krijgen waarbij ze de weides beheren. Diverse percelen in het gebied worden gebruikt als paardenweidje met hier en daar een paardenshelter. Het geheel is rommelig, maar geeft het landschap wel een eigen karakter. Belangrijk bespreekpunt is de beeldkwaliteit van deze stalltjes.

Sportveld.

Het sportveld behoort niet bij een vereniging en er zijn vinden ter plaatse dan ook geen vereniging-gerelateerde activiteiten plaats. Dit is ook niet wenselijk.
Het hele jaar door is het sportveld aan de Wolfensteeg in gebruik door jong en oud. Deze functie dient te worden behouden voor de bewoners

Landschap/beplanting.

Met een doordacht landschapsplan kan het gebied beter tot zijn recht komen. Bij delen van het gebied past kleinschaligheid door (lage) beplantingen langs de percelen. Op veel plaatsen is dat reeds aanwezig. Op andere plaatsen zou dat uitgebreid kunnen worden. Beter onderhoud van perceelsgebonden beplantingen dient een punt van aandacht te zijn.

4.5 Technische randvoorwaarden.

Naast de eigenaars hebben ook een aantal andere partijen belangen in dit gebied. Natuurlijke de huurders van volkstuinen en paardenweitjes alsook de wegbeheerders en de nutinstanties. Aan de zuidzijde van het huidige beektraject ligt bijvoorbeeld een hoofdriool. Het is de bedoeling dat dit blijft liggen. De ruimte die vrij beschikbaar moet blijven voor groot onderhoud is 6 m1 en er moet altijd een vrachtauto bij kunnen voor reiniging en inspectie.

Bij verdere uitwerking bij een herinrichtingsplan zullen de eigendommen en gebruiksrechten gedetailleerd in beeld gebracht worden. Ook de bereikbaarheid van alle percelen en watergangen voor onderhoud krijgt dan aandacht. Voor de beek zal vooraf een dynamische systeemberekening gemaakt worden om ligging en meandering zorgvuldig af te stemmen.

Daarnaast zal een overzicht van kabels en leidingen gemaakt worden en de deelplannen zullen daar zorgvuldig op in spelen.

5 VERVOLGSTAPPEN: INRICHTING – ONTWERP.

De gebiedsvisie is bedoeld als kaderstellend document te gebruiken bij het opstellen van nieuwe plannen voor het gebied in plaats van de gebruikelijke aanpak van onafhankelijke postzegelplannen.

Voor verdere ontwikkelingen van het gebied dienen voor het geheel of delen ervan (bestemmings)plannen worden opgezet.

Naast de kaderstellende visie was een belangrijk doel van de gebiedsvisie het verkrijgen van inzicht in de mogelijkheden van herinrichting van de Achterste Stroom binnen de geldende beleidskaders.

Conform bovenstaande is voor de herinrichting/meandering van de Achterste Stroom een herinrichtingsplan noodzakelijk. Op basis van alle beschikbare (bestemmings)plannen is een mogelijk voorbeeld herinrichtingsplan opgezet. Dit betekent dat bij uitwerking in een (her-)inrichtingsplan de daadwerkelijk inrichting wordt vastgesteld. Dit voorbeeld is in bijlage C gegeven. In een (her-)inrichtingsplan worden keuzes gemaakt voor definitieve waterloop en gebiedsinrichting in overleg met betrokken partijen. Op basis van dit plan kunnen de benodigde financiën worden bepaald. De daarop volgende stap is de uitvoering en deze is weer afhankelijk van . Uitvoering is pas daarna aan de orde en is afhankelijk prioritering en financiering.

5.1 Inrichting Achterste Stroom.

In het streefbeeld is de Achterste Stroom een meanderende beek zonder kades en met afwisselende oevers. Om de nieuwe Achterste Stroom een logische plek te geven in het landschap, is er voor gekozen om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de oude loop van de Achterste stroom, zoals die is terug te vinden in historische atlanten en in (oude) gemeentegrenzen. De oude loop van de Achterste Stroom is visueel het duidelijkst te herkennen aan de oude meanders die nog in het landschap liggen.

6 SLOTWOORD.

Deze gebiedsvisie is opgezet door de bewoners van het gebied bij de Achterste Stroom. Wij, als burgers, waren onbekend met de specifieke procedures en materie die een burgerinitiatief en een gebiedsvisie vragen. Wij hebben ons een eigen weg gezocht, doormiddel van vragen, bedelen, studie en overleg, om te komen tot deze gebiedsvisie. Het was onmogelijk te komen tot het eindresultaat zonder de medewerking van alle betrokkenen en in het bijzonder onze adviseurs en schrijvers zonder wiens bijdrage deze visie niet op tot stand was gekomen.

Een dankwoord is daarom op zijn plaats aan allen die ons hebben geholpen en/of wiens geduld we langdurig op de proef hebben gesteld.

BIJLAGE A REFERENTIEDOCUMENTEN.

1. Bestemmingsplan buitengebied, 29-06-2011
2. Bestemmingsplan Bosrand, 15-12-2011.
3. StructuurvisiePlus, 19-05-2005.
4. Aanvraag burgerinitiatief, juli 20011.
5. Voorontwerp burgerinitiatief ontwikkeling Achterste Stroom, juli 2011.
6. Verslag Raadsvergadering 22 dec 2011, vanaf pag 13. en bijbehorende amendementen.
7. Ontwerpbestemmingsplan Heisteeg 28, 14-12-2012.
8. Ontwerpbestemmingsplan Woongebieden Oisterwijk, 11-oktober-2012.
9. Mariaweide te Oisterwijk, Plan toelichting Gemullenhoekenweg 58, 2012.
10. Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, het Rijk, 13 maart 2012.
11. Structuurvisie Ruimtelijke Ordening, Provinciale Staten, 1 oktober 2010.
12. Plan van Aanpak Ontwikkeling Gebiedsvisie Achterste Stroom, RP-1203-100, 25 maart 2012.

BIJLAGE B TOPOGRAFISCHE KAART VAN HET GEBIED.

BIJLAGE C   VOORBEELD INRICHTING ACHTERSTE STROOM.

Toelichting Voorbeeld inrichtingsschets Achterste Stroom

Verbeelding

Bijgaande schets is een verbeelding van de visie uit hoofdstuk 3 visie. Het is geen plaatje hoe het perse moet; het geeft een ruimtelijke indruk wat er kan in dit gebied. En het laat zien hoe, als de visie aangenomen en uitgewerkt gaat worden, het gebied Achterste Stroom er mogelijk over 15 jaar uit kan zien. De daadwerkelijke inrichting dient in een vervolgstap te worden vastgesteld en uitgewerkt. M.a.w. kunnen ook minder ambitieuze varianten worden uitgevoerd.

Doelen

Het belangrijkste doel wat in de schets zichtbaar is, is meer natuur. De beek heeft meer meandering en kan binnen marges haar eigen bed zoeken, de weilanden zijn kleinschalig deels omringd met houtwallen zoals dat in het verleden ook was en zijn extensief in gebruik. De rand naar de bossen is deels hei geworden en er liggen enkele kleine weilanden tussen bosjes en singels. Wat je niet ziet maar wat in de schets zeker zit is een uitgestrekt begrazingsgebied met vee wat er jaarrond kan staan. Bijv brandrode runderen. De recreatie is amper zichtbaar. Er liggen enkele laarzenpaden en dwars door het gebied ligt een asfaltpad wat er nu ook al ligt. Zandpaden met knotwilgen en eiken steken vanaf de randen het terrein in en zijn verknoopt met de laarzenpaden.

Landschap

Half open natuurlijk beekdal met een meanderende beek poelen natte hooilanden broekbosjes en landschapselementen loodrecht op de beek in de vorm van elzensingels of eikenlanen en perceelgrenzen met knotwilgen en verspreid door het gebied vochtige bosjes met els, eik, es, wilgen en meidoorn. Laagtes in het beekdal zullen ontwikkelen tot moeras. In de winter zal bij hoge afvoer een strook naast de beek fungeren als natuurlijk overstromingsgebied.

Natuur

Hier gaan alle soorten voor komen die behoren bij een levend beekdal met stagnerend regenwater en langjarige kwel aan de oppervlakte. Met als bijzondere vogels rallen kwartels en ijsvogels roerdomp, groene specht en braamsluiper. En als bijzonder planten orchideeën en Spaanse ruiter, holpijp dotterbloem en divers zeggen soorten. In de vochtige bossen zal de IJsvogelvlinder een geschikt leefgebied vinden en mogelijk de prachtige Grote Weerschijnvlinder.

